

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

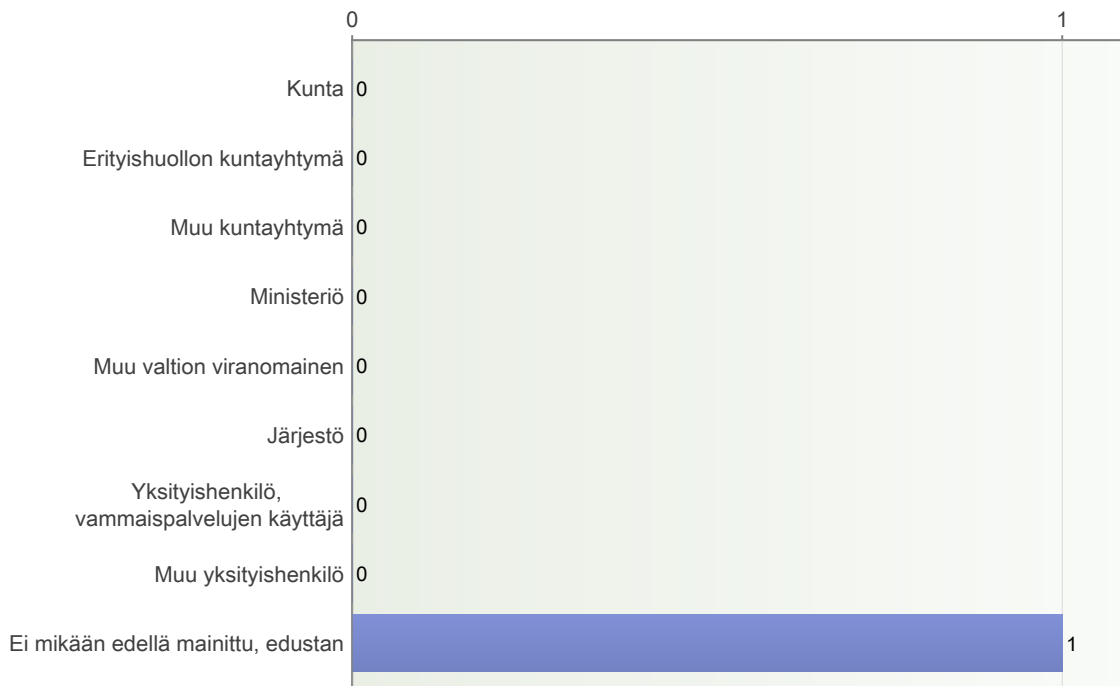
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Pia	Ruotsala	pia.ruotsala@samediggi.fi	Saamelaiskäräjät	

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: Ei mikään edellä mainittu, edustan

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Saamelaiset ovat EU:n ja Suomen ainoa oikeudellisesti tunnustettu alkuperäiskansa. Suomen kansallinen lainsäädäntö perustuslakeineen ja Suomea sitovat kansainväliset sopimukset turvaavat saamelaisten oikeudellisen aseman omaan kieleen, omaan kulttuuriin ja alkuperäiskansa-asemaan. Lainsäädäntö turvaa oikeuden saamenkielisiin palveluihin yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Suomen perustuslain 17 § 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Saamelaiskäräjät on syvästi huolissaan siitä, että saamelaisten alkuperäiskansa-asemaa ja oikeuksia ei ole huomioitu lausunnolla olevassa vammaispalvelulakiehdotuksessa. Saamelaisten huomiotta jättäminen asettaa saamelaiset vammaiset henkilöt huonompaan asemaan suhteessa valtaväestöön. YK:n vammaissopimus korostaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta muiden henkilöiden kanssa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien täysimääräisessä nauttimisessa kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Lakiluonnoksessa todetaan, että yhdenvertaisuuden edistäminen on ehdotetun lain läpileikkaava periaate, joka edellyttää jokaisen vammaisen henkilön yksilöllisen elämäntilanteen ja avun tarpeen arvioimista. Yhdenvertaisuuden edistäminen sisältää myös eri vammairyhmien välisen yhdenvertaisuuden edistämisen. Saamelaiskäräjät vaatii, että saamelainen alkuperäiskansa huomioidaan lakivalmistelussa YK:n alkuperäiskansan oikeuksista annetun julistuksen hengen mukaisesti. Lakiehdotuksessa on kokonaan jätetty mainitsematta YK:n alkuperäiskansajulistus ja sen toimeenpanoon liittyvä maailmankonferenssin loppuasiakirja, johon myös Suomi on sitoutunut. Hyväksyessään YK:n julistuksen alkuperäiskansojen oikeuksista Suomi on sitoutunut mm. siihen, ettei maan alkuperäiskansaa ja siihen kuuluvia yksilöitä pakkosulauteta eikä alkuperäiskansan kulttuuria tuhota (8 artikla), saamelaisten oikeuteen kieltensä elvyttämiseen, käyttämiseen, kehittämiseen ja uusille sukupolville siirtämiseen (13 artikla). Julistus alkuperäiskansojen oikeuksista ei ole tavanomainen ihmisoikeusjulistus, vaan sen toteuttamisen seuranta varten on luotu erityinen mekanisminsa. Keskeistä tässä mekanismissa on valtioiden sitoutuminen julistuksen kansalliseen toteuttamiseen niiden hyväksyessä YK:n alkuperäiskansojen maailmankonferenssin loppuasiakirjan vuonna 2014. Julistuksen 21 artiklan mukaisesti Suomi on sitoutunut toteuttamaan tehokkaita toimia ja tarvittaessa erityistoimia, joilla varmistetaan alkuperäiskansojen taloudellisten ja sosiaalisten olojen jatkuva parantaminen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä alkuperäiskansoihin kuuluvien vanhusten, naisten, nuorten, lasten ja vammaisten henkilöiden oikeuksiin ja erityistarpeisiin.

Saamelaisväestön osalta lain periaatteiden toteutuminen lakiehdotuksen nykyisten pykälien kautta ei toteudu. Saamelaisten perusoikeuksien toteutuminen edellyttää saamelaisten kielen ja kulttuurin asianmukaista huomioimista lakitekstissä sekä ihmisoikeusmyönteistä tulkintaa.

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

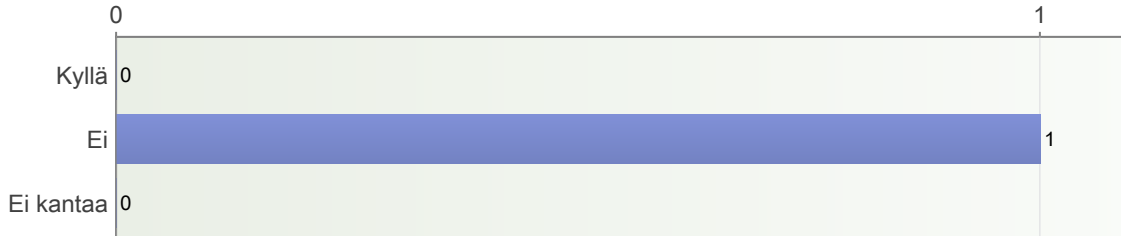
Onko rajausta selkeä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko rajausta tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisen vammaislainsäädännön soveltaminen osoittaa, että käytännöt eri alueilla ovat hyvin erilaiset. Tulkintaa ovat ohjanneet pääasiassa taloudelliset tekijät. Haavoittavassa asemassa olevilta alkuperäiskansaan kuuluvilta vammaisilta henkilöiltä on käytännössä jopa eväty mahdollisuus kehittää ja ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Ongelmallisia ovat pykäliin kirjatut epäselvät käsitteet kuten "välttämätön" ja "riittävä", joita ei ole tulkittu ihmisoikeusmyönteisesti. Saamelaiskäräjät esittää, että lakiehdotuksesta poistetaan epäselvät ja tulkinnanvaraiset käsitteet, jotka suoraan vaarantavat lain tarkoituksena mainittujen periaatteiden toteutumisen. Lain soveltamisen lähtökohtana tulee olla ihmisen oma elämäntilanne: hänen kulttuurinsa, kielensä, elämäntapansa, toimintakykynsä, elinympäristönsä.

Lain soveltamisalaa koskevan 2 §:n 3 momentissa todetaan, että vammaispalvelulakia ei sovelleta

ikäntyneeseen henkilöön, jonka avun tai tuen tarve johtuu pääasiassa korkean iän myötä alkaneista, lisääntyneistä tai pahentuneista sairauksista tai vammoista tai korkeaan ikään liittyvästä rappeutumisesta. Saamelaiskäräjät haluaa kiinnittää huomiota siihen, että vammat ja sairaudet pääosin pahenevat iän myötä, jolloin käytännössä voi olla vaikea erottaa, mikä on ikääntymisestä aiheutuvaa avun tarvetta. Tulehdukselliset reumasairaudet ovat luonteeltaan eteneviä ja huonosti hoidettuna vammauttavia. Vaarana on, että sairauden etenemisestä johtuva toimintakyvyn heikkeneminen tai sairauden pahentuminen määritellään johtuvaksi korkeasta iästä. Tämä ei saisi tarkoittaa, että ikääntymisen myötä vammainen henkilöä tulee tulkituksi yksinomaan vanhuspalvelulain perusteella. Soveltamisalan rajausta voi johtaa syrjivään lopputulokseen.

9. 8. Arvioikaa momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

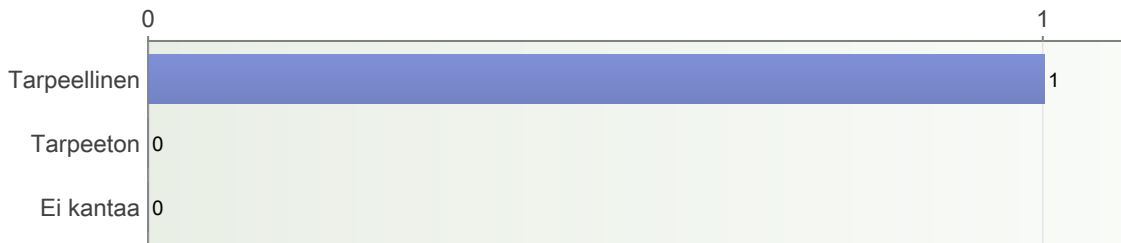
10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Saamelaiskäräjät esittää, että pykälään lisätään velvoite, että muut myös asianosaiset käyttävät asiakkaan ymmärtämää kommunikaatiokeinoa. Muussa tapauksessa ei voida turvata vammaisen henkilön tosiasiallista itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutumista.

Yhdenvertaisuus muodostaa yhden keskeisimmistä ihmis- ja perusoikeuksien elementeistä. Yhdenvertaisuus ymmärretään usein yhdenmukaisuuden tai samankaltaisen kohtelun vaatimuksena. Samanlainen kohtelu ei aina kuitenkaan takaa yhdenvertaisuuden toteutumista, sillä ihmisten lähtökohdat ja mahdollisuudet ovat erilaiset. Yhdenvertaisuudessa on kyse eriarvoisuuksien tasoittamisesta, kaikkien ihmisten yhdenvertaisista mahdollisuuksista ja oikeuksista osallistua, kehittyä ja saada palveluita. Yhdenvertaisuus sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteydessä liittyy myös oikeuteen omaan kieleen ja kulttuuriin. Ymmärretyksi tuleminen sekä kulttuuri- että kielikysymyksenä voivat vaikuttaa ratkaisevalla tavalla siihen, saako henkilö tarvitsemansa palvelut vai ei. Yhteiskunnassa heikommassa asemassa olevat yksilöt ja ryhmät (vanhukset, lapset,

vammaiset, etniset ryhmät) voivat joutua eriarvoiseen/epäedulliseen asemaan muihin nähden kohtelusta, palvelukäytänteistä tai yhteiskunnan rakenteista johtuvista syistä. Palvelurakenteessa oleva syrjintä voi ilmetä asenteina tai fyysisinä esteinä, joita voi olla vaikea tunnistaa. Enemmistöön kuuluvat eivät havaitse syrjiviä rakenteita, koska ne eivät näy heidän jokapäiväisessä elämässään. Syrjinnän kohteeksi joutuvat voivat itsekin olla niin tottuneita syrjiviin käytäntöihin, että he eivät nosta epäkohtia esille tai ovat yksinkertaisesti käyttämättä kyseisiä palveluita.

Monet selvitykset osoittavat, että sosiaali- ja terveystalvissa tarvitaan enemmän tietoa heikoimpaan asemaan kuuluvien ihmisten erityisominaisuuksista ja tarpeista. Todellista yhdenvertaisuutta turvaavaa positiivista erityiskohtelua ei tunnisteta osaksi ihmisoikeuksia. Myös syrjinnälle alttiit tarvitsevat enemmän tietoa palvelujärjestelmän toiminnasta ja omista oikeuksistaan.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

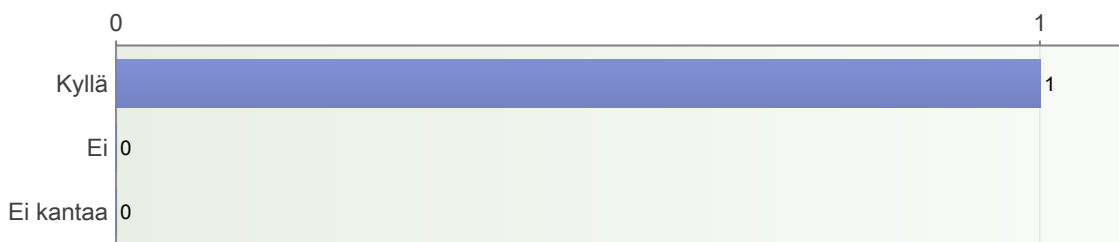
16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihoitolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihoitolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihoitolain 36 §:ssä ei huomioi riittävästi alkuperäiskansaan kuuluvien vammaisten henkilöiden, erityisesti kehitysvammaisten erityistarpeita.
Saamelaiskäräjät esittää, että pykälään lisätään
 - 1) velvoite antaa asiakkaalle selvitys hänen oikeuksistaan sekä erilaisista palveluvaihtoehtoista hänen omalla äidinkielellä hyödyntäen henkilön käyttämiä kommunikaatiomenetelmiä.
 - 2) velvoite riittävän ajan varaamisesta palvelutarpeen arviointiin ja palvelujen suunnitteluun, ottaen huomioon vammaisen henkilön erityistarpeet
 - 3) velvoite omatyöntekijän nimeämiselle.

Saamelaisien vammaisten palvelutarpeen arvioinnissa, palvelusuunnittelussa ja palvelujen toteutuksessa tulee olla lähtökohtana asiakkaan ja hänen perheensä kielellisten ja kulttuuristen erityispiirteiden turvaaminen sekä asiakkaan osallisuuden vahvistaminen lähiyhteisössään mahdollisimman hyvin. Palvelutarpeen arviointia ja palvelusuunnitelman tekemällä henkilöstöllä tulee olla riittävästi kielellistä ja kulttuurista erityisosaamista. Palvelutarpeen arvioinnin ja suunnitelman laatimisen tulee tapahtua mieluiten lähipalveluna oman

palveluohjaajan ja/tai sosiaalityöntekijän toimesta hyödyntäen moniammatillista asiantuntijuutta sekä saamenkielistä ja kulttuurista erityisosaamista.

Saamelaisten vammaisten kohdalla korostuu henkilökohtaisen asioinnin ja omatyöntekijän merkitys. Saamelaisasiakkaat kokevat kasvokkaisen kohtaamisen ammattihenkilön kanssa tärkeänä ja puhelinperustaiset palvelut voivat osaltaan heikentää suomenkieltä osaamattomien palvelujen saatavuutta.

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Yhteensä	2	2	0	4	1,5

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

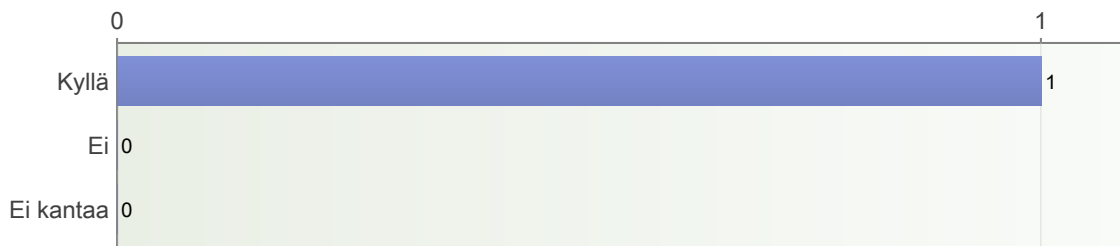
- Saamelaiskäräjät esittää, että lain yksityiskohtaisiin perusteluihin lisätään maininta: "Eryteisesti palvelujen toteuttamisessa tulee huomioida saamelaisten lasten ja nuorten oikeus kasvaa oman kulttuurinsa ja yhteisönsä jäseniksi vammaisuuden sitä estämättä."

YK:n lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus sisältää useita velvoitteita kohdella lapsia yhdenvertaisesti ilman erottelua, joka perustuu lapsen ja hänen vanhempiensa kieleen, kansalliseen, etniseen, tai sosiaaliseen alkuperään tai syntyperään. Sopimuksen 30 artiklan mukaan "Niissä maissa, joissa on etnisiä, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöryhmiä tai alkuperäiskansoihin kuuluvia henkilöitä, tällaiseen vähemmistöryhmään tai alkuperäiskansaansa kuuluvalta lapselta ei saa kieltää oikeutta nauttia yhdessä ryhmän muiden jäsenten kanssa omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään."

Lapsenoikeuksia valvova komitea on vuonna 2011 esittänyt huolenaiheensa mm siitä, että saamelaislapset eivät saa saamen kielillä terveydenhuoltopalveluja mukaan lukien mielenterveyspalveluja eivätkä terapiaa ja psykiatrista hoitoa. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio seuraa ja arvioi saamelaislasten oikeuksien huomioon ottamista kansallisissa suunnitelmissa ja ohjelmissa; varmistaa, että mm saamelaislapsilla, myös saamelaisalueen ulkopuolella asuvilla saamelaislapsilla, on oikeus kulttuurisensitiivisiin koulutus- ja terveydenhuoltopalveluihin omalla kielellään; tiivistää yhteistyötään Ruotsin ja Norjan hallitusten kanssa muun muassa asioissa, jotka koskevat koulujen opetussuunnitelmia, opettajien koulutusta, opettajien materiaalin tuottamista ja mediasisällön tuottamista saamelaislapsia varten; ottaa huomioon komitean yleisen huomautuksen no. 11 (2009) alkuperäiskansojen lapsista ja heidän yleissopimuksen mukaisista oikeuksistaan (CRC/C/GC/11)

21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Saamelaiskäräjät esittää, että pykälästä poistetaan epäselvät käsitteet "välttämättä", "välttämätön" ja "merkittävässä"

Lisäksi Saamelaiskäräjät esittää, että pykälän momentista "Maakunta voi määrärahojen puitteissa antaa vammaiselle henkilölle tässä laissa tarkoitettua taloudellista tukea tai muita lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittavia palveluja." poistetaan sana määrärahojen puitteissa.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

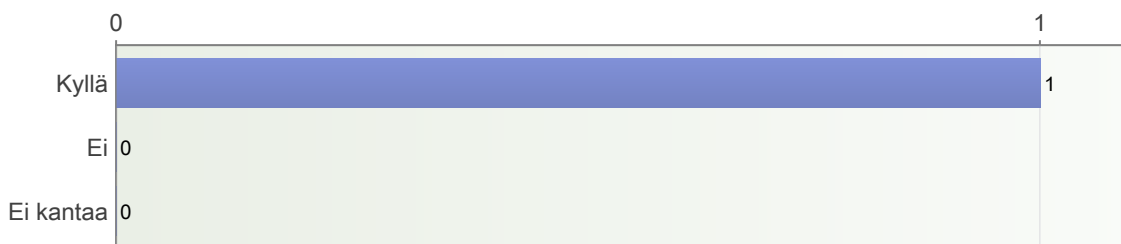
25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

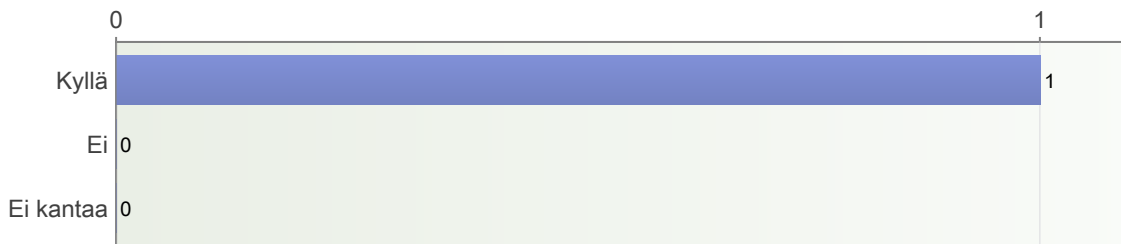
Vastaajien määrä: 1

- Saamelaiskäräjät esittää, että pykälästä poistetaan seuraava vammaisia eriarvoistava lause ”Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.”

Maakunnalle tulisi säätää vahvempi velvoite vammaisen henkilön oman tahdon selvittämiseen ja huomioimiseen. Toteutustavan valinnalle tulisi aina olla vammaisen henkilön suostumus. Vammaisella henkilöllä pitäisi voida olla lain pohjalta mahdollisuus kieltäytyä työnantajana toimimisesta, mikäli hän sen katsoo tarkoituksenmukaiseksi.

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Malli mahdollistaa vammaisen henkilön itse valita avustajansa. Mallissa on erikseen vielä varmistettava se, ettei vammaisen henkilö joudu vastoin omaa tahtoaan toimimaan työnantajana.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

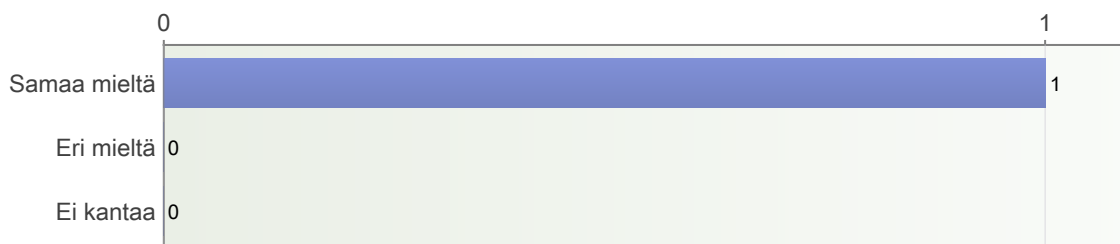
Vastaajien määrä: 1

- Saamelaiskäräjät haluaa korostaa, että asumispalvelut ja muut jokapäiväiseen elämään liittyvät palvelut, kuten kuntouttava päivähoito, perusopetus, päivä- ja työtoiminta tulee toteuttaa lähipalveluina siten, että yhteys saamelaisyhteisöön säilyy.

Saamelaiskäräjät muistuttaa, että YK:n vammaissopimuksen 19 artiklan mukaan vammaisilla henkilöillä on yhdenvertaisesti muiden kanssa mahdollisuus valita asuinpaikkansa sekä se, missä ja kenen kanssa he asuvat, eivätkä he ole veloitettuja käyttämään tiettyä asuinjärjestelyä

32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

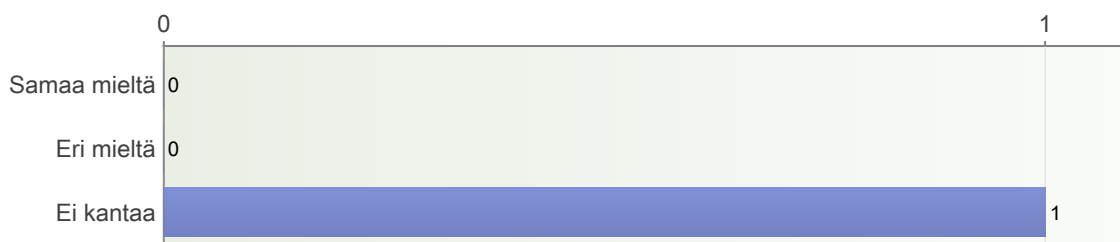
33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

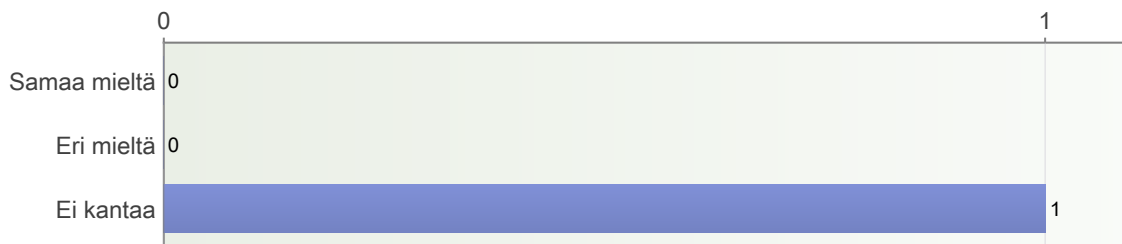
34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

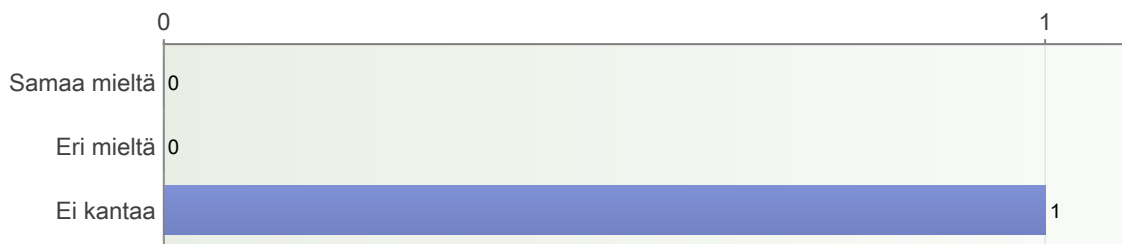
35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Saamelaiskäräjien mielestä lapsen asumisen järjestäminen tulee pyrkiä turvaamaan ensisijaisesti asumisella kotona oman perheen kanssa ja että lapsen asumista koskeva päätöksenteko tehdään aina lapsen edun ja oikeuksien lähtökohdista. Vammaisia lapsia tulee kohdella lastensuojelulain osalta yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa.

Laitoksissa asuvien lasten osalta tulee turvata yhteyden säilyminen perheen, suvun ja kieliyhteisön kanssa. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota liikkumisen kustannuksiin lapsen asuinpaikan ja perheen kodin välillä.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Pykälässä jää epäselväksi se, tuleeko vammaisen henkilön maksaa kulut ensin itse ja saada niistä myöhemmin korvaus vai korvataanko kulut suoraan palveluntuottajalle. Pykälässä olevat epäselvät käsitteet, kuten "välttämättä" ja "kohtuullinen" tulee korvata selkeämmillä käsitteillä yhdenvertaisen tulkinnan turvaamiseksi.

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiehdotuksen suhdetta sosiaalihuoltolakiin olisi hyvä selkiyttää lain perusteluosassa. Pykälästä ei selviä voiko lyhytaikaisen huolenpidon toteutustapana olla palveluseteli ja henkilökohtainen budjetointi.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

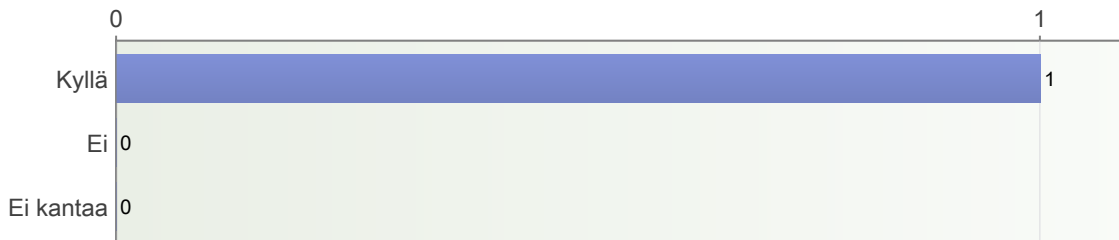
46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Ei huomioita.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vastaajien määrä: 1

- Saamelaisten perustuslailliset oikeudet omaan kieleen ja kulttuuriin tulee huomioida perustuslain edellyttämällä tavalla.
Lakiehdotuksessa tulee positiivisin erityistoimin varmistaa saamelaisten vammaisten henkilöiden avun, tuen ja palvelujen yhdenvertainen saatavuus.

Vammaispalvelulainsäädäntö edellyttää äidinkielen huomioinnin palveluja ja tukitoimia järjestettäessä. Saamelaisia vammaisia koskien on huomioitava perustuslain, saamen kielilain ja yhdenvertaisuuslain säädökset. Vammais- ja kuntoutuspalvelujen järjestämisessä on huolehdittava paremmin siitä, ettei saamenkielisen lapsen tarvitse tulevaisuudessa kasvaa suomenkieliseksi sen vuoksi, että palvelut ovat suomenkielisiä ja suomalaisen kulttuurin mukaisia. Omakielisten vammaispalveluiden turvaamisen on perustuttava kielistä laajemmin kulttuurinmukaisuuteen sekä vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden toteutumiseen palveluiden suunnittelussa ja järjestämisessä. Saamelaisten vammaisten oikeus omakielisiin ja

saamelaisen kulttuurin erityispiirteet huomioivaan vammaispalveluun on turvattava valtakunnallisesti asuinpaikasta riippumatta ja kautta elinkaaren. Erityisesti palvelujen toteutustavassa tulee huomioida lasten oikeus kasvaa oman kulttuurinsa ja yhteisönsä jäseniksi vammaisuuden sitä estämättä. Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistusta koskevien ratkaisujen luodessa saamelaisaluetta laajempia hallinnollisia organisaatioita palveluiden tuotantoon, on saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamelaisten vammaisten erityisasema oikeuksineen turvattava.

Saamenkielisten palvelujen osalta tulee lainsäädännössä poistaa rajayhteistyön esteet saamenkielisten palvelukokonaisuuksien turvaamiseksi. Ruotsin ja Norjan rajakunnilla on valmius tarjota laadukkaita saamenkielisiä ja kulttuurin mukaisia sosiaali- ja terveyspalveluita. Esimerkiksi Norjan Karasjoella on tarjolla laadukkaita pohjoissaamenkielisiä erikoislääkäripalveluita sekä lasten, nuorten ja aikuisten psykiatrisia palveluita, turvakoti- ja perhepalveluita sekä päihdekuntoutusta. Tällä hetkellä mikään taho ei tiedota näihin palveluihin hakeutumisesta, vaikka Lapin sairaanhoitopiirin ja Helse Finnmarkin välisen sopimuksen perusteella Lapin saamenkielinen väestö on voinut käyttää Finnmarkin läänin erikoissairaanhoidon palveluita vuodesta 2007 alkaen.

Tammikuussa 2017 parafoidun sopimustekstin Pohjoismaiseksi saamelaissopimukseksi, 1. artiklassa todetaan sopimuksen tarkoituksena olevan ”varmistaa ja vahvistaa saamelaisten oikeudet siten, että saamelaiset voivat säilyttää, harjoittaa ja kehittää kulttuuriaan, kieliään ja yhteiskuntaelämäänsä mahdollisimman vähäisin valtionrajoista aiheutuvin estein.”

Tarkoituksen toteuttamiseksi valtiot ovat sopimuksen 10 artiklan mukaisesti sitoutuneet edistämään saamelaisten rajat ylittävän yhteistyön toteuttamista, minkä johdosta Suomen valtion tulisi maakunta- ja sote-uudistusta toteuttaessaan kiinnittää asiaan erityistä huomiota ja pyrkiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismallia luodessaan poistamaan kaikenlaiset rajat ylittävän yhteistyön esteet saamelaisten kielen- ja kulttuurinmukaisten palveluiden saatavuuden varmistamiseksi.

10 artikla Valtionrajat ylittävä yhteistyö

Valtiot helpottavat saamelaisten valtionrajat ylittävää yhteistyötä ja pyrkivät poistamaan esteitä, jotka johtuvat kansalaisuudesta tai asuinpaikasta taikka muutoin siitä, että saamelaiset ovat kansa, jonka asutus ulottuu valtionrajojen yli.

Valtiot helpottavat saamelaisten valtionrajat ylittävää kulttuurin, kielen ja yhteiskuntaelämän säilyttämistä, harjoittamista ja kehittämistä. Tässä tarkoituksessa valtiot erityisesti helpottavat saamelaisten valtionrajat ylittävää elinkeinonharjoittamista sekä kehittävät saamelaisten mahdollisuuksia saada opetusta sekä terveyden- ja sairaanhoitoa sekä sosiaalihuoltoa toisessa maassa kuin asuinmaassa tämän osoittautuessa tarkoituksenmukaisemmaksi.